

Overleven verbeeld

Strips zijn meestal verzonden verhalen, regelmatig zonder enige basis in de werkelijkheid. Maar wanneer een verhaal door documenten of tekst wordt in- of uitgeleid, dan weet je dat de auteurs (strips worden vaak door meerdere personen gemaakt) in ieder geval getracht hebben om de waarheid zo min mogelijk geweld aan te doen. De Casterman-serie *Oorlogsvrouwen*, *De Banneling van Tobago* en *Elsie en Mairi* hebben allen een paar pagina's verantwoording, waarin feit en fictie worden onderscheiden. Dat *Amy Johnson* dichterbij de waarheid zit, is vanzelfsprekend. Het verhaal van de avontuurlijk ingestelde Britse vliegenier speelt zich af in de eerste helft van de twintigste eeuw; haar leven is dus goed gedocumenteerd. De Vlissingse planter Lucas Pol heeft ook geleefd, maar van zijn zeventiende-eeuwse leven weten we veel minder. Hier gaat het om de ingrediënten: Zeeuwse planters op Tobago, een slavenkolonie hard geleid door William Gayner en allerlei gebeurtenissen in Goes. Tekenaar Danker Jan Oreel en de Goesse burgemeester en scenarist René Verhulst hebben daar een spannend en ook grappig verhaal van gemaakt, waarin de Zeeuwse behandeling van en verhouding tot hun slaven te rooskleurig wordt voorgesteld.

Oorlogsvrouwen wordt een serie van vier boeken. Na recordvliegenierster Johnson (die in de oorlog, bij het verplaatsen van een vliegtuig in het Kanaal verdween) volgen boeken over Sophie Scholl, Bertie Albrecht en Mila Racine. In het eerste deel wordt getoond hoe Johnson moest opboksen tegen vooroordelen over vrouwen en tegen de roddelpers. Maar ondanks dat krijgt ze het voor elkaar om meerdere langeafstandsrecords te vestigen, een vliegmaat-

schappij op te richten en in dienst te treden van Air Transport Auxiliary. Het fraai uitgegeven *Elsie en Mairi* handelt over twee Britse oorlogsvrijwilligers die zo dicht mogelijk op het front in de Westhoek van Vlaanderen gewonden trachten te verzorgen. Hun verhaal is eerder in *The Cellar House of Pervyse* beschreven, een geschiedenis die het verfilmen waard is. In feite is dat wat Eerste Wereldoorlog-specialist Adriaenssens doet, verfilmen middels een strip. De verschrikkingen van de oorlog, het doorzettingsvermogen van de vrouwen, maar ook hun romances worden in beeld gebracht. Elsie Knocker en Mairi Chisholm overleven de oorlog, zei het maar net.

Wie ook de oorlog – maar dan de Tweede Wereldoorlog – maar net overleeft, is Keiji Nagazawa. Zijn alter ego Gen Barrevoets beleeft in het zesde deel van de manga *Hiroshima* dat Japan onder Amerikaans bewind komt, waarbij alleen scharrelen en misdaad voldoende voedsel opleveren om door te kunnen leven. Nog steeds – het is 1948 – sterven mensen aan de gevolgen van de atoombomfall-out. Solidariteit en opoffering tussen vrienden en keihard realisme zijn aan de orde van de dag. Deze strip

is verfilmd en te vinden op YouTube (zoek op 'Barefoot Gen').

In vergelijking met *Hiroshima* doet *Grebbeleinie 1940* eerder avontuurlijk aan. Nico Schuurman verstripte de oorlogsverhalen van zijn vader en moeder, maar heeft daar vooral een vertellende strip van gemaakt. Het in eigen beheer uitgegeven verhaal toont hoe de bevolking van Ede en omgeving de eerste dagen van de oorlog beleefde, door de ogen van zijn destijds jonge ouders. Voor een jongen van zes is dat aanvankelijk alleen maar spannend, hoewel uiteindelijk dramatisch, want reservist oom Henk komt om na een granaatslag bij de post in Renswoude waar hij op wacht staat.

Ger Jan Onrust

- **Keiji Nagazawa, *Gen Barrevoets in Hiroshima. Niets dan de waarheid*.** Xtra, Amsterdam 2013, 272 blz., € 18,90.
- **Ivan Petrus Adriaenssens, *Elsie en Mairi, engelen van Flanders Fields*.** Lanoo, Tiel 2013, 128 blz., € 19,99.
- **Nico Schuurman, *Grebbeleinie 1940 Bloedspoor*.** Boekscout, Soest 2012, 32 blz., € 15,95.
- **Danker Jan Oreel, René Verhulst, *De banneling van Tobago*.** Het Paard van Troje, Goes 2013, 48 blz., € 15.
- **Régis Hautières, Francis Laboutique, Pierre Wachs, Emmanuelle Polack, *Oorlogsvrouwen, deel 1: Amy Johnson*.** Casterman, z.p. 2013, 64 blz., € 8,50.

